

הלכות שפת סימן שג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כו]

דאין דרף אשה לשאת עליה טפיצת שיש עליה חותם, ועל-פן לא קני כתקשיט¹⁶.

[משנ"ב ס"ק לא]

והוא הדין שלא תצא בפלוגתית של שמן אפרקסמן הקביע על נרצפה¹⁸.

18) ולצאת כשאוחזת בידה ממש דברים שהדרך לשאתם לנוי בלבד, כגון תיק מהודר וכדו', כתב לעיל (סי' שא ס"ק סו) לגבי אנשים הרגילים לשאת מקל לשם חשיבות, שאין היתר לצאת בו, אף שהציאה בו כשנושאו בידו היא דרך ההתקשטות בו, שלא התירו יציאה בתכשיט כשנושא אותו בידו, וכתב בשע"צ שם (ס"ק עא), שאף שהאליה רבה מצדד להתיר בזה, מ"מ קשה להקל בדבר, מאחר שהרבה פוסקים אחרונים סוברים לאסור.

[משנ"ב ס"ק כז]

ועין לעיל בסימן שא סעיף ט הדין לענין איש¹⁶.

[משנ"ב ס"ק לב]

ושלפא לה ואתיא לאתווי¹⁹.

19) ומטעם זה, כתב בבית"ל לקמן (סי' שח סי"ד ד"ה מנעל חדש) שנעלי נשים חדשות לגמרי, אפשר שיש לחוש שדין ככלי שמלאכתו לאיסור, שהרי אסור לצאת עמהן, ויש המחמירים שכל שאסור לצאת בו לרשות הרבים אסור ללבושו אף בבית [כמבואר בשו"ע להלן (סי"ח)].

[משנ"ב ס"ק לג]

אפלו רק שעה אקת²⁰.

20) ולכך בזמנינו שרגילים למדוד את הנעלים בחנות קודם קנייתן, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ה) שהמדידה נחשבת כלבישה, ומותרת לצאת בהן בשבת.

[משנ"ב ס"ק לו]

דבזמנם היה זה פדויק לרפואה והוי פקמיצ ממקהי²¹.

21) ובטעם הדבר שיותר לצאת בקמיצ מומחה ובשאר הדברים שעושים לרפואה, כתב לעיל (סי' שא ס"ק פו) שנחשבים הם לחולה כתכשיט וכאחד ממלבושיו. עוד כתב שם (ס"ק פח), שאין להתיר לצאת בהם אלא כשמוציאם בדרך מלבוש, אבל אסור לאוחזם בידו ולצאת.

[משנ"ב ס"ק כט]

אכל אם גם עתה סוגרת בו מפתחי חלוקה מחר לכחלקה, דהוי תקשיט¹⁷.

17) והעיר הגר"ח"פ שיינברג (הידושי בתרא), שיש להתיר לצאת בו מטעם נוסף, שכיון שמשתמשת בכוליאר בסוגר למפתחי חלוקה, נחשב הכוליאר כחלק מבגדה, וכמו שכתב המשנ"ב לעיל (ס"ק כו) לענין מחט שאינה נקובה שהאשה מעמדת בה קשור חלוקה.

הלכות שבת סימן שג

צא

באר הגולה

ש שם סיבת שם
 נ"ו א שם סיבת שם
 ס"ד ומתקנים ג שם
 במקרא ד ה"א"ש
 שם ה שם במקרא
 קמ"א ו שם ס"ד
 במשנה ז שם
 במקרא ח שם נ"ז
 וקאפי ט שם ס"ד
 במשנה ובמקרא ס"ה
 י שם בשם קמ"ג
 ושאר פוסקים לפניהם
 תפ"ח יוסף שם
 כ שם ס"ד במשנה

(כה) אסור: י' שלא תצא בטבעת שיש עליה חותם, (1) ואם יצאה (כו) חִתְּכָהּ. הַכְּשָׁאִין עֲלֶיהָ חוֹתֵם (כז) לֹא תִצָּא, וְאִם יִצָּא פְטוּרָה: י"א (כה) **לֹא תִצָּא בְּכוֹלֵלֶת, (ל) וְהוּא קָשֶׁר (לא) *שֶׁקֶשׁוּר בָּהּ בְּשֵׁם שְׁרִיחֹו טוֹב: י"ב יֵאָמֵר חֶסֶר אַחַת מִשְׁנֵיהּ וּמִשְׁנֵיהּ אַחַר בְּמִקְוֵמוֹ, י"א הוּא שֶׁל זָהָב לֹא תִצָּא בּוֹ, דְּכִינּוּן שֶׁמִּשְׁנֵיהּ בְּמִקְוֵה מִשְׁאֵר שְׁנַיִם דְּלִמָּא מְבִיז לָהּ וְשִׁקְלָהּ לָהּ וּמִמְטִינָא, אֲבָל שֶׁל כֶּסֶף שְׂדוּמָה לְשָׂאָר שְׁנַיִם מִתָּר, וְכַל-שֶׁשֶׁן שֶׁן דְּאָדָם: י"ג לֹא תִצָּא בְּמַנְעֵל הַקְרוּעַ לְמַעְלָה, דְּמַחְכוּ עֲלָהּ וְאֵתִיב לְאַתְוִי, וְלֹא בְּמַנְעֵל חֲדָשׁ, (לב) שֶׁמָּא לֹא יָבֹוא לְמַדְתָּהּ, אֶל-אִם-בֶּן נִסְתָּה לְלֶכֶת בּוֹ (לג) מֵאֲתָמוּל שְׂהוּא לְמַדְתָּה; (לד) אֲבָל (ו) אִישׁ מִתָּר, שְׂאִין מִקְפִיד כְּלִי-כֶּף: הֵגָה (לה) וּבְשָׂאָר מְלֻבוּשִׁים אֵין לְחַשׁ אֶפְלוּ בְּאֵשׁה (ול כו): י"ד יוֹצֵאת (לו) פְּחוּטֵי שְׁעָר, בֵּין שְׁהֵם עֲשׂוּיִים מִשְׁעִירָה אוּ מִשְׁעֵר חֲבֵרְתָּהּ, (לו) וְאֶפְלוּ מִשְׁעֵר בְּהִמָּה, (מ) (לח) וּבְלִבְדּוֹ שֶׁלֹּא תִצָּא זְקֵנָה בְּשֶׁל יִלְדָה וְלֹא יִלְדָה בְּשֶׁל זְקֵנָה: טו' יוֹצֵאת בְּקָשֶׁר שְׁעוּשִׁין (לט) לְרִפְּוֹאת קְטוֹף עֵין הָרַע שֶׁלֹּא יִשְׁלַט, וּבְמִוֶּךְ (מ) הַקְשׁוּר וּמִהֲדֵק (מא) בְּאֲזָנָהּ, וּבְמִוֶּךְ (מב) שֶׁבְּסַנְדְּלָה (מג) הַקְשׁוּר בְּכַנְדְּלָה, וּבְסַנְדְּלָה וּמַנְעֵל הַסְּחוּמִים (מד) מִקָּל צַד, אֶפְלוּ אֵינֹו קָשׁוּר מִתָּר, וּבְמִוֶּךְ שְׂהִתְקִינָה לְנִדְתָּהּ הֵגָה שֶׁלֹּא

באר היטב

(1) ואם יצאה. עין סימן שא סעיף ט' וי' דין זה בבאור: (1) איש. ב"ח כתב להחיר לצאת במנעל שלנו עם הסבן שבו וגם מטר להתחלה לתת סבן

באר הגולה

משנה ברורה

* לא תצא בכוליאך. עין במשנה ברורה כמה שמסיק דהיא שטוגרת מתר לכמהה. ולכאורה לפי דעת הגמרא אברהם וט"ז בסעיף דקטן ח, שהספימיו לדעת המוספות דבטחט שאניה נקובה היא שיש עליה שם תכשיט אף שמעמדת בו קשויה אסור, אם-כן הלא נמי יש אסור על-כל-פנים בכל זמני: אבל מכל מקום נראה שיש להקל בזה אף לשיטת המוספות, דהתוספות בעצמן בבבא בתרא קנ"ז עמוד ב כתבו דהא מתר לכתחלה ולא חוששין דלמא שלפא וסחורא שלא תגלה בשניה, ועל פירוש הלפני בוליאך צריך שפי, וכבר התעורר בזה הגאון בעל תוספת-שבת, ורק שהוא מצד דהמחבר סתם פנה להחמיר אף בסוגרת, ומשום דתור בו משה שכתב בבית-יוסף, אכל לא נהירא, והנכון יותר פמו שהעמקתי במשנה ברורה וכתבו שישקמי בשער-הציון בשם הפרשה ודרכי-משנה בשם פתח ראשונים: * שקשור בה בשם. ודוקא שיש בה בטח

כיד הנהגין להקל בזה, (יח) וכל-שכן מחט שאינה נקובה שלנו וקשורין שפילק"ע"ו, אף שראשה אחר עב, אין עשוי בעין תכשיט כלי-כף ואפשר דלכלי עלמא שרי, ועל-כן בודאי יש לסמוך להקל להעמיד בה הקשורים: (כה) אסור. לצאת בה (יט) קשהיא תחובה בעצמה או בכנדה (כ) אפלו אם היא מתקשטת בה, כגון שראשה עב ועשוי בעין תכשיט דאין בו חיובא דא'ותא, אפלו הכי אסור מדרבנן דלמא שלפא ומחורא, (כא) וכל-שכן דאם אינו עשוי בעין תכשיט, ונהחב משא ותכת חטאת. (כב) ודע עוד, דכזה שאינו עשוי בעין תכשיט, אפלו אם צריכה לה הפחט לאינה צרף שיהיה, כגון לחלק בה שצורה וכיצא כהן, מכל מקום הרי הוא משוי גמור,

שאין אדם יכול לצאת בכל התפוצים הצריכים לו כשאין לא מלבוש ולא תכשיט: י (כו) חִתְּכָהּ. דאין צריך אשה לשאת עליה טבעת שיש עליה חותם, ועל-כן לא הוי כחכשיט¹⁵¹, (כג) ומכל מקום צריך הוצאה היא בכף על אצבעה, דלפצמים נותן לה הפעל טבעתו כהל להעניע בקפסא, ומניחה באצבעה עד שמוליכתו לשם: (כז) לֹא תִצָּא, דלמא שלפא ומחורא, ודיעבד פטורה, (כז) לפי שהיא תכשיט לאשה, ועין לעיל בסימן שא סעיף ט הדין לענין איש¹⁵²: י"א (כה) לֹא תִצָּא בְּכוֹלֵיָר, כמשנה איתא דעל כוליאך חכת חטאת, ועין לקמיה: (כט) שְׁקוּשְׁרֵת בּוֹ וְכוּ'. פרוש, (כה) דרכו של הכוליאך לקח, אכל עתה אינה סוגרת בו מפתחי חלוקה אלא טוענת כן עליה, ומשום הכי חכת חטאת דלא חשיב תכשיט אלא משוי, דאינו אלא להראות עשר, אכל אם גם עתה סוגרת בו מפתחי חלוקה מתר לכתחלה, דהוי תכשיט¹⁵³, (ט) ולא שרף דלמא שלפא ומחורא, דאם-כן תגלה בשניה, ועין בבאר הגולה: (ל) וְהוּא קָשֶׁר וְכוּ'. ואשה שריתה רע (מ) טוענת עליה, (מ) ואינה חכת עליה, אכל לכתחלה אסור דלמא שלפא ואחיא לאחוי: (לא) שֶׁקֶשׁוּר בָּהּ בְּשֵׁם. והוא הדין (ט) שלא תצא בעלותיה של שמן אפרסמון (ל) הקבוע על ורועה¹⁵⁴: י"ג (לב) שֶׁמָּא לֹא יָבֹוא וכו', ושלפא לה ואחיא לאחוי¹⁵⁵: (לג) מֵאֲתָמוּל, אפלו רק שעה אחת¹⁵⁶: [גמרא]: (לד) אֲבָל אִישׁ מִתָּר, אמתויה קאי [ב"ח בסימן שא וש"פ]: (לה) וּבְשָׂאָר מְלֻבוּשִׁים וְכוּ'. דליכא (לא) למחש פהו דלמא שלפא אותן, וכו' שפתכנו לעיל בסעיף-קטן ג: י"ד (לו) פְּחוּטֵי שְׁעָר, שפתהקטן (לג) על ראשה, ואין זה פאה נכרית המבאר לקמן בסעיף יח דאסורה לצאת בה לרשות-הרבים, דהתם יש בה משום תכשיט, אכל הלא הוא רק חוטיץ בעלמא: (לז) וְאֶפְלוּ מִשְׁעֵר בְּהִמָּה, ולא אמרינן (לג) דמאיש ואתי למשלפא: (לח) וּבְלִבְדּוֹ שֶׁלֹּא תִצָּא וכו', הטעם (לז) בכל זה, משום דמיתקא עלה ואתיא לשליפי ולאחוי: טו' (לט) לְרִפְּוֹאת קְטוֹף וכו', נראה, משום דבנמנמם הנה זה ברוך לרפואה (לה) והוי קמיע ממחה¹⁵⁷, ולא שרף פנה שליפי ומחור, שאינו דבר של נוי: (מ) הַקְשׁוּר וּמִהֲדֵק, דאי לאו הכי חוששין דלמא נפיל ואתי לאחוי: (מא) בְּאֲזָנָהּ, והוא עשוי לבלע לחה של צואת האתן: (מב) שֶׁבְּסַנְדְּלָה, לחצונג, וגם פנה הא דבעינן קשר משום דלמא נפיל ואתי לאחוי, מה שאין פן כמוף לנדחה (לי) אפלו אם יפל לא שקלחה ככל משום דמאיש: (מג) הַקְשׁוּר בְּסַנְדְּלָה, משמע מלשון השלחן-ערוף (לו) דכזה לא בעינן מהדק, וכן כתב בחוספת-שבת: (מד) מִקָּל צַד, לאפוקי (למ) פנטני"ש שלנו

שער הצניח

תרה"ם: 1 סקת 2 ועלי בית.

(יח) מגן-אברהם: (יט) דכזה אפלו הוצאה מלבוש גמור תכת חטאת: (כ) אחרונים, וכן כתב בבאר הגר"א דבבאר הפתחיל 'אסור' דכדיק נקט המחבר 'אסור' ולא 'חוב', ועין בש"ז: (כב) כל הפוסקים: (כג) תוספות והרא"ש ור"ן, והעתיקם הגר"א ושי"א: (כג) גמרא: (כד) שם: (כה) פרישה, וכן כתב הדרכי משה בשם הפורדכי וכן איתא בסמ"ג, וכן משמע בבית-יוסף בהלכה דמחט שאניה נקובה שהקדים לה, וכן התוספות בכא בתרא קכ"ו ע"ב בס"כ סוקרים כן: (כו) גם זה שם במדרכי: (כז) רש"י: (כח) גמרא: (כט) גמרא: (ל) רמב"ם פרק יט: (לא) דרבי-מישה, וכן משמע מציון הגר"א על זה: (לב) ולא דמי לחויי צמר ופשתן דאסרינן בסעיף א, דהתם הטעם משום חציצה, ותכא לא שרף חציצה, דשרף על-גבי שער לא חגיזי [גמרא]: (לג) גמרא: (לד) בית יוסף: (לה) נ"ז עמוד ב בפסקא, ולכאורה קשה מכאן אישיה ר"י דסבירא לה דאפלו לחש אחד באגרת אחרת אין מועיל, והבדלתי מרמי אבדוי קמיע של כתב וממיע של עתון, וליהרץ הגמרא דארי שאותן הפסמים גופיהו צדין לא נתפחו בזה, ועין: (לו) גמרא: (לז) אף דבד"ח איתא בהר"א פנה דבעינן גם מהדק, מכל מקום נראה דאין להחמיר, דלדעת רש"י לא בעינן מהדק כלל גם כמוף שגאנתי, וכו' שכתב הגר"א, וגם ברמב"ם לא נזכר מהדק, ואמר דף מצאתי בפרושו על המשנה שכתב בהר"א דבין באזנו ובין בעקבו בעינן קשר מהדק, ועל-כן צריך עיון: (למ) פריימג'דים:

הלכות שבת סימן שג

יפל דם זליה (ט) (מה) ויצאנה (כ"ו בשם הפוסקים) ^לאפלו אינו קשור. דביןן שהוא מאוס לא חישבין דלמא שקלא לה, אפלו יש לו (מו) בית-יד, (מו) ובכפול ובגרגיר מלח ובכל בשם שמתן לתוך פיה, (מה) ובכבוד (מט) שלא תתנם לכתחלה בשבת, (ז) ואם נפל לא תחזיר, (י) ובכתי שוקים (נא) שקושרים (נב) במשיחה סביב שוקיה אף-על-פי שאין המשיחה קשורה בהם, ולא חישבין שמא ישתלשלו למטה. * ויוצאה (נג) באצבעה שמניחין בזרוע או בשוק, והוא (נד) שתהא דבוקה לכשור ולא תשטמט. * ויש מי שאוסר בשל זרוע: טז ובכל מה שיכולה לצאת (נה) יכולה להתירו ברשות הרבים, ולא חישבין דלמא מתיא לה: יז יש אוסרים להביא מפתח אפלו (נו) בתצר הפית (נד) כי אם בידו, אבל לא בתגורתו, שמא ישפח ויוציאה לרשות הרבים: יח * כל שאסרו חכמים לצאת

ל שכ במקרא ט"ח
מ שם ט"ז ב טור
קש ר"י ושאר
פוסקים ס רמב"ם
בבב ט מהא ר"ב
יוסף אלקא ר"ב
הדקה בפרוש בית
ס"ג ע הרב הפגיר
מפשיגות פירוש
רש"י שם ב חסמות
ג"י ר"א"ש ור"ן שם
צ רבו ורמס בחלק
טו רש"י והרב המיר
בבב טי בשם הרשב"א ק שם ט"ד ור"ב הר"ף והרמב"ם בבב טי

באר היטב

(ט) ויצאנה. ואם מכונה שלא יפל הדם על הבגדים וישנאם אסור, כמ"ש סימן שא סי"ג, ט"ז: (י) ובכתי שוקים. הלא שלפה בין שהוא לעניעות, ולכן יש אוסרים בשל זרוע:

משנה ברורה

יש חששא באינו קשורים²², דלמא נפיל ואתי לאתויי: (מה) ויצאנה. אבל (לט) אם אינה עושה אלא בשביל אצול טנוף, להציל בגדיה שלא יטנפו, אסור²³, וכמו שכתוב סימן שא סעיף יג: (מו) בית-יד. להמוף שלה, ויכולה לאחו להמוף בבית-יד, (מ) קא משמע לן דאפלו הכי מאיס למשקלה: (מו) ובכפול ובגרגיר מלח. פלפל ל"ת השה²⁴, וקלח לחלי השנים²⁵: (מה) ובכבוד וכו'. האי ובכבוד (מל) לא קאי אלא אדסמיה לה מה שמתנת לתוך פיה, אבל ארישא לענין מוף לא, דשם אפלו לכתחלה מטר בשבת²⁶. (מג) ונעת כפה אחרונים, דהוא הדין דמתר להן תבין לכתחלה בשבת במנצלים שלנו הסתוימים מקל צד, (מג) ונכון להקמיר בזה אם לא בעת הצורך: (מט) שלא תתנם וכו'. דבכל רפואה גזרו משום שחיבת סממנים²⁷: אי נמי, משום דמתזי קאלו מערמת להוציא, מה שאין בן בכור הנ"ל מוכחא מלתא דצריכה לקח ולא מתחזי מערמת להוציא (מז) משום להוציא [א"ר]: (ז) ואם נפל לא תחזיר. הטעם, (מז) משום דמתזי קאלו מערמת להוציא, וכנ"ל. יש אוסרים דעקר הטעם הוא רק משום דזה דומה כתינה לכתחלה, ויש לגזור גם בזה משום שחיבת סממנים, ולפי טעם זה אין לאסר להחזיר פי אם נכפלה על-גבי קרקע ולא נכפלה על-גבי פליטה²⁸, כמבאר לקמן בסימן שכת סעיף כה לגבי רטיה שפלה, עין שם, וכן משמע דעת הגר"א בבאור: (נא) שקושרים וכו'. אפלו (מס) אם המשיחה הוא דבר-נוי, גם-כן לא בכלל תכשיט הוא דנימא השלפא ומחזיא, דהוא צריך להמלביש ובכתי-יד של הבגד דמי²⁹, (מו) וגם בודאי לא שלפא, שלא יפלו הפתי-שוקים: (נב) במשיחה. בשבילי-הלקט והשאר ראשונים איתא 'במשיחה או בצרעה', וכן ניקח מה שפסים קלא חושבין שמא ישתלשלו, ואמשיחה ורצועה קאי, וכן מוכח בסמ"ק: (נג) באצבעה שמניחין בזרוע. עין פכאור הלכה דמירי שמניחה ומתקנה על שורה ולא על הפתנת מלמעלה, וצ"ל-כן מבר, ולא חישבין ששתלף וכתרי, ולא יתגלה זרועה, וזה הטעם הוא גם-כן על שוקה; ותיש-אוסרין סביב להו דרוקא בשוק מקלין מטעם זה ולא ברוע: (נד) שתהא דבוקה וכו'. דאם היא (מו) רכונה חישבין שמא תפל ואתיא לאתויי: טז (נה) יכולה להתירו. דכל הדברים שרגילין להסירן אסור חז"ל לצאת בהן מביטה כשהיא לבישה בהן. דשמא כשתסירנה אחר-כך ברשות הרבים תשבת שהוא שבת ואתיא לאתויי, אבל דברים שמתרת לצאת בהן מביטה משום שאינה רגילה להסירן, מתרת לקשר ולהחיר ברשות הרבים, דממה-נפשך: אם תהיה זכורה שבת בשעת התרה לא אתיא לאתויי, ואם לא תהיה זכורה שבת, אפלו אם נאסר להחיר ולהסיר לא יועיל [תוספות]: יז (נו) בתצר הפית. הנינו אפלו בתצר המערכות. (מס) ודעה זו היא הדעה השניה דסעיף יח שבסמוך, שבכונה לה לצאת בו דרך מלביש ברשות הרבים, אסור לילך בו אפלו בפית ובתצר המערכת: (נד) פי אם בידו וכו'. הנינו, דבמה שמתיר לו להוציא בידו לתצר לא שוף שמא ישפח ויוציאנו גם לרשות הרבים, דאם-כן לא יתא רשאי שום פלי לטלטל בפית ובתצר שמא ישפח ויוציאנו, (מט) אבל

שער העיין

(לט) אחרונים: (מ) רש"י: (מל) אליה רבה בשם פ"ה אחרונים, וכן מצד גס"ן בבאר הגר"א, ח"א כמגן-אברהם שסתפק פ"ה: (מז) ב"ה ואלה רבה, וכן משמע קצת גם מפריי-מגדים: (מג) מגן-אברהם בשם סמ"ק: (מל) עין מגן-אברהם דלמעם זה אסור גם על-גבי פלי, אף בזמננו דלכמה פוסקים אין לנו רשות הרבים, וראה דיש לקמך אטעם שני: (מס) לפרוש התוספות דבור המתחיל 'בידית' (שבת ס"ג ע"ב): (מו) רש"י שם: (מז) בן משמע מרמב"ם: (מס) מגן-אברהם ואלה רבה והגר"א: (מט) הרב המגיד והר"ן פרק במה אשה בשם הרמב"ן

הלכות שבת סימן שנו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מז]

ל'אפיקי פנטיני"ש ש'לנו יש ח'ששא באינו ק'שור²²².

22 ולצאת לרשות הרבים עם נעלי בית שאינן קשורות אף ללא מוך בתוכן, כתב הרמ"א לעיל (סי' שא סט"ז) שיש המתירים ויש האוסרים. וראה מה שכתבנו שם (ס"ק סא).

[משנ"ב ס"ק מה]

אָפּל אַם אַינע ע'ישה אָלאַ ב'שקיל אַצולי טופּף, ל'הציל ב'גדי'ה ש'לא יט'פּפו, אָסור²²³.

23 ובטעם הדבר, כתב לעיל (סי' שא ס"ק מח) שכל דבר שעשוי להציל מטינוף, אינו נחשב כמלבש אלא כמשוי, ולכן אסור לצאת בו.

והטעם שמוחרת אשה לצאת במוך ששמה אותו כדי למנוע את צערה, אף שגם ניצלת על ידי זה מטינוף, כתב שם (ס"ק נא) שאף לבישת דבר לשם מניעת צער הגוף דרך מלבוש הוא, וככל שאר המלבושים שבאים להגן על הגוף, ודבר שהוא דרך מלבוש, מותר ללבושו אף אם על ידי כך ניצל מטינוף, וכמבואר בשו"ע שם (סי"ד).

אכן, דבר שהוא מלבוש גמור, אף אם לובשו רק כדי להצילו מטינוף, כגון מעיל גשם שכל לבישתו היא רק כדי שהגשם לא ירטיבו, כתבו השו"ע לעיל (שם סי"ד) והרמ"א שם [כפי שביאר דבריו המשנ"ב שם (ס"ק נב)] שמוותר לצאת בו, ולענין בגד שאינו מלבוש גמור כגון מעיל גשם מניילין שאינו מהמם ראה מה שכתבנו שם (ס"ק נב).

ואם תולה לעצמה בגד מלפניה שעליו יפול הדם, כתב השו"ע שם (סי"ג) שצריכה לקשורו. ובטעם הדבר כתב בבית"ל שם (ד"ה אבל), שדוקא במוך מותרת לצאת בלא קשירה משום שדרכו להתקיים כך, אבל בבגד התלוי לפניה כיון שאין דרכו להתקיים כך, אינה מותרת לצאת אלא אם כן קשרהו.

ולצאת לרשות הרבים במוך דחוק, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' כה אות ט) שאסור, וצידד לומר שיש בזה אף איסור מהתורה, כיון שזוהי הוצאה הצריכה לגופה, ובשו"ת אגרות משה (אורח ח"ג סי' מז) כתב, שאף שמעיקר הדין אפשר להתיר לצאת במוך זה, כיון שכל הנחתו היא רק חומרא בעלמא, ואין זה נחשב דרך הוצאה, ולא מצאנו שגזרו חכמים על כך, מ"מ כיון שלא מצינו בפירוש שיש להתיר, ראוי להחמיר בזה.

ודעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פי"ח הע' פו ובח"ג שם), שכיון שלא מצאנו שגדולי הדורות הזהירו על כך, ובפרט שלדעת החוות דעת (יו"ד סי' קפד) פעמים שצריכה מוך דחוק ב' או ג' ימים, וגם לא נזכר שיש היתר מיוחד לתת מוך דחוק בשבת אף בבית, בעיר שיש בה רה"ר גמור [לדעת הסוברים שכל שאסור לצאת בו דרך מלבוש לרשות הרבים אסור ללכת בו אף בבית, כמבואר בשו"ע להלן סי"ח], אפשר לומר שהואיל והוצאה זו אינה אלא מדרבנן, ועוד, שכך היא דרכו של נשים כשרות שהן צריכות למוך דחוק בכל חודש כדי להיות מותרות לבעליהן, נחשב המוך הדחוק כאחד מבגדיה.

[משנ"ב ס"ק מז]

פ'לפל ל'יני' ה'פה²²⁴, וק'לה ל'ח'לי ה'שני²²⁵.

24 הפלפל המועיל לריח הפה, כתב התוספות יו"ט (שבת פ"ו מ"ה) בשם הרע"ב שאינו הפלפל המצוי בימינו [וראה מה שכתב השו"ע הרב סי"ט].

ולענין הולדת ריח בגוף האדם, נחלקו אחרונים אם מותרת

בשבת נראה באר היטב סי' תקיא ס"ק ד], וכתב בשו"ת שאילת יעבץ (ח"א סי' מב) שאין להביא ראייה שמותר לעשות כן מזההיתר לתת פלפל לריח הפה, משום שאין נותנים את הפלפל בפה להולדת ריח חדש בפה, אלא רק להעברת הריח הרע שיש בו. 25 וחולה שצריך לצאת לרשות הרבים עם תרופות שהוא עלול להזדקק להן בכל רגע, כגון חולה סכרת שצריך ללכת עם זריקת אינסולין, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פי"ו ס"ז והע' כ ושולחן שלמה ס"ק ח) שכיון שעכשיו אינו משתמש בהן, אין להתיר לו לצאת עמהן, אלא אם כן יוציאם בשינוי, כגון בתוך מגבתו, ולמקום שאינו רשות הרבים גמורה, ולצורך מצוה, וכן שלא יוציא יותר ממה שעלול להזדקק לו, והוסיף, שאין זה דומה למה שאשה מותרת לצאת לכל מקום עם גרזיר מלא או פלפל וכדו', שאלו מרפאים ומשמישים עכשיו את גופה, ולכן מותרת לצאת בהם.

והוסיף (שש"כ שם ובהע' ג) שהיוצא עם תרופות אלו, יהיה שלא לעמוד באמצע הליכתו ברשות הרבים, שבאופן זה אפילו אם יעבור מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים גמורה, אין בזה אלא משום שבות, אמנם, אם עמד באמצע הדרך, יכול להמשיך ללכת, כיון שנחשב הדבר כעקירה בשינוי ומותר.

[משנ"ב ס"ק מח]

ד'שם אָפּלו ל'ב'ת'לה מ'ת'ר ב'שבת²²⁶.

26 ובטעם הדבר כתב השו"ע הרב (סי"ט), שכיון שניכר הדבר מדוע נותנת את המוך באונה או בסנדלה, אין בזה לחוש שנראית כמערכת להוציא [שמטעם זה אסור לתת לכתחילה בשבת, כמבואר להלן ס"ק מט]. ואף נתינת רפידות או מדרסים לנעל, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פי"ח הע' פט) שכיון שעשויים לכך, אין לחוש שמא נראה כמערים להוציא, ומותר להכניסם בשבת. ובשו"ת אגרות משה (אורח ח"א סי' קז) כתב, שמוותר לצאת בשבת לרשות הרבים בלשונות העשויות פלאסטיק הנתונות בצוארון החולצה כדי להעמידו יפה, שניכר לכל שיש לו צורך בהכנסתן לישר את צוארון חולצתו. והוסיף, שיש להקל בזה גם מכיון שאין ללשונות אלו כל תשמיש אחר וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק כד).

[משנ"ב ס"ק מט]

ד'כ'ל ר'פוא'ה ג'רוו משום ש'חיקת ס'מ'ני²²⁷.

27 אמנם השו"ע לקמן (סי' שבח ס"ו) כתב שמותר ללעוס 'מצטיבי' אם כוונתו משום ריח הפה, וביאר המשנ"ב שם (ס"ק קטו) שדבר העשוי לריח הפה אינו נחשב רפואה (שונה הלכות ס"ז). וראה רעק"א על המשניות שבת פ"ו מ"ה שהקשה בן, וכתב שהעיקר כטעם השני, שמיחזי כמערכת להוציא]. והגרש"ז שייברג (הידושי בתרא סי' שכח ס"ק קטו) ביאר שפלפל מרפא את הסיבה שמחמתה בא הריח הרע, ולפיכך אסור לקחתו, מה שאין כן בלעיסת מצטיבי שאינה אלא מעבירה את הריח, משום כך אינה נחשבת רפואה.

ולענין נתינת גרזיר מלא בפה, כתב כאן שטעם האיסור הוא משום רפואה בשבת. אמנם, ממה שכתב הרמ"א לעיל (סי' קע ס"ב) מוכח שהמלח הוא מאכל בריאים, והשו"ע לקמן (סי' שבח ס"ז) פסק שכל דבר שהינו מאכל בריאים, מותר להשתמש בו לרפואה בשבת (שש"כ פ"ד הע' צח).

[משנ"ב ס"ק נ]

כ'י אָם ב'נפ'לה ע'ל'ג'פי ק'רקע (ולא ב'נפ'לה ע'ל'ג'פי ב'לי²²⁸).

המשך במילואים עמוד 28

מילואים

הלכות שבת סימן שא

המשך מעמוד קודם

אין החוטים בטלים לבגד, שמה שנאמר בגמ' 'הני חשיבי' הכוונה שהם חשובים מצד מקומם, שכיון שיעתיד להסירם ממקומם בעת שיתקן את הצריצית, אין הם בטלים לבגד. וסיים, שלהלכה יש להושיב לכל השיטות, הן לשיטת רוב הראשונים שהחוטים חשובים מחמת שרעתו להשלימם, הן לשיטת הראשונים [המובאים בביה"ל להלן] שהחוטים חשובים כי הם חוטים של מצוה או מחמת שיש בהם תכלת, הן למה שביאר שהחוטים חשובים מחמת מקומם. ולכן יש להחמיר שלא לצאת לרשות הרבים גם בחוטים חשובים מצד עצמם, גם בחוטים שרעתו להשלימם, וגם בחשובים מצד שצריך להסירם ממקומם.

[ביה"ל ד"ה ודעתו עליהם]

דמפ'שי פה ש'אמר פ'קמ'א י'הני חשיבי ה'ני ק'שום ד'דעתו ל'משלימם99. וכשאין דעתו להשלים, כתב בשרת משיב דבר (ח"א סי' ב) שלדעת ראשונים אלו בטלים החוטים לבגד ואינם נחשבים כמשוי. ולפי זה הקשה מרדכי כתב המשניב לעיל (סי' יג סי' ב) שבגד קטן שאין בו שיעור החייב בציצית, אסור לילך עמו בשבת ברשות הרבים, הרי כיון שאין דעתו לשנותו איך בטלים החוטים לבגד [וראה שם מה שהשיב לו המשניב, ומה שתמנה עליו הנצי"ב]. ובשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ה סי' יח על סליח) כתב טעם נוסף מרדכי

הלכות שבת סימן שג

המשך מעמוד 182

זו, נחשבת היא כחלק מהבגד ומותר לטלטלה עמו. אבל אם אינה תפורה לבגד או אינה מושהלת בלולאות, דעתו (שם) שאסור לצאת בה אלא אם כן חגור בה [והוסיף שם, שהגירה בצורה רפויה אינה נחשבת חגירה]. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שא סי' קלח).

ולצאת בממחטה על ידי כריכתה מטיב לשרוול החולצה כדי שתשמש לו ככפתור, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פ"ח הע' קלד) שיש לעיין אם הדבר מותר, שאף שאינו סוגר את שרוולו בכפתור, מ"מ כיון שניכר לכל שיש לו כפתור בשוולו, אין קשירת הממחטה שם נראית כמי שנעשית לצורך הבגד, אלא רק לצורך נשיאת הממחטה.

[ביה"ל ד"ה וצאה]

שקפנס הוא כפני שהוא ממשקשטיין שאין פקדה להקראו למריית³⁰. ומבאר, שכל דבר המשמש לצורך טף האדם, כגון ליפוחו וכדו', אף אם אין דרך להראותו לבריות נחשב כתכשיט. אך דבר הנתון בכיסו, כתב לעיל (סי' שא סי' א ד"ה בזה) שאין עליו שם תכשיט, שהרי באופן זה אינו דרך מלבוש ואינו משמש לגוף.

28 אמנם לענין החזרת רטיה שנפלה ע"ג קרקע, כתב לקמן (סי' שכח סי' פא) שאין בזה משום גזירת שחיקת סממנים, כיון שכבר היתה רטיה זו עליו מאתמול, והאיסור להחזיר רטיה הוא רק מחשש שמא ימרח על גבה להחליק את הגומות שיש בה, ויעבור על איסור ממחק (שונה הלכות סי' ז). [וראה לבושי שרד על המג"א סי' יא].

[משניב סי' נא]

דהוא צ"ח ל'המלבוש ו'כבית'יד של הפ'גד ד'מי²⁹.

29 וכן כפתורים המיוחדים לרכיסת קצוות שרוולי החולצה [נחפתיים], דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פ"ח סי' ד) שמותר לצאת בהם, כיון שנחשבים הם צורך המלבוש. דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פ"ח הע' קכב), שאף כשאינו רוכס בהם את שרוולו, אלא שמושהלים הם בשרוולי החולצה, יש לעיין שמא מותר לצאת בהם, כיון שאם ירצה ויכל לרכוס בהם את השרוולים. ולענין חנורה שאינה תפורה לבגד אלא רק מושהלת בלולאות, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פ"ח סי' כ"ט), ושולחן שלמה סי' י ובהע' שם) שמותר לצאת בה לרשות הרבים אפילו כשאינו חגור בה, שכיון שדרכה להיות שם תמיד ועשויה לשמש בצורה

הלכות שבת סימן שג

המשך מעמוד צב

ומכיון שאינה תכשיט גמור ישמעו לנו. אמנם לעיל (סי' כד) הביא שני פירושים אם מחטים אלו שמעמדת בהן קישוריה נחשבות גם כתכשיט לנו, או שאונן עשויות אלא לצורך זה, ולפי הפירוש שאין מחטים משמשות לנו כלל, צריך לומר שכונתו שכיון שבמחטין היתירות יש חשש איסור תורה, לכן בהן אין להקל כלל.

[ביה"ל ד"ה והשתא]

נ'על-קרסן ד'פ'א מ'שמה ד'ישיאוקרים הוא ד'כתב כן ו'זה לא ס'בינא לה³⁹ וכי, ד'כ'מ'ן ה'זה ל'ק'א ו'שות'ה'ק'ים, ו'לי'ת'א⁴⁰.

39 עוד ביאר ליישב את דברי השר"ע, כתב בשו"ת אור לציון (ח"א סי' ל, ובהקדמה לח"ב עמ' ה) שלקמן (סי' שמה) חשש השר"ע לדעת הסוברים שיש לנו היום רשות הרבים, משום שהנדון בו הוא לענין איסור הרצאה מהתורה, אבל בסימן שלנו העוסק בלבישת תכשיטים שאין איסורה אלא מדרבנן, לא חשש

[משניב סי' סז]

ה'ני ו'ק ב'ב'ר ש'הוא ת'כ'שיט³⁷ וכי, ד'מ'ט ש'א'י'ה מ'ע'מ'ד'ת ה'ק'ש'ו'רים א'ת'ה ת'כ'שיט כ'ל'ל³⁸.

37 ובדבר שעשוי גם לתשמיש וגם לתכשיט, שכתב השר"ע לעיל (סי' שא סי' א) ברעה ראשונה שאסור לצאת בו, כיון שהרואה אומר שלצורך התשמיש הוא מוציא, כתב בשע"צ שם (סי' לו) שכונת השר"ע היא אף לפי מנהג הנשים לצאת בתכשיטים, ואפילו אם עתה יוצאת בו רק לצורך תכשיט, מפני הרואה שאינו יודע שיוצאת בו לשם תכשיט (הגרש"ב וולדנברג).

38 לכאורה אין כונתו שאינה תכשיט כלל, שאם כן דינה כמשוי ואסור לטלטלה מעיקר הדין, ואין זו תקנת חכמים שיש לדון בה אם ישמעו לנו או לא, אלא כונתו כמו שכתב לעיל (סי' כה) שמחט זו אינה תכשיט גמור, ומימ מתקשטת בה, ולכן אינה נחשבת כמשוי,

